

CZĘŚĆ I

PROBLEMY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH I UNII EUROPEJSKIEJ

Mirosław Czapka, Antoni Molenda

Problem bezpieczeństwa wewnętrznego i współpracy policyjnej państw w strukturach wspólnotowych Europy w latach 1951-2008. Część I

Problem bezpieczeństwa wewnętrznego i współpracy policyjnej rozważany był już przez twórców różnych koncepcji integracyjnych w okresie międzywojennym. Były to jednak rozważania teoretyczne. Praktyczne problemy powstały dopiero po powstaniu pierwszej wspólnoty EWWiS, a następnie EWG i UE. Autorzy analizują porozumienia formalne i nieformalne w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego wspólnot od 1951 roku do roku 1985. Dalszy ciąg tej problematyki zostanie omówiony w części II.

Mirosław Czapka, Antoni Molenda

Robert Schuman i jego wkład w dzieło integracji europejskiej

Artykuł składa się z dwóch części. W części pierwszej autorzy zamieścili krótką notkę biograficzną Roberta Schumana, w drugiej skoncentrowali się na jego zabiegach o utworzenie pierwszej wspólnoty europejskiej – Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Jest to pierwszy artykuł z serii „Ojcowie Europy”.

Małgorzata Baron-Wiaterek

Spoleczne aspekty integracji europejskiej

Przez długi okres funkcjonowania integracji europejskiej, status obywatela determinowało zainteresowanie nim jako elementem niezbędnym do osiągnięcia celów gospodarczych. Implikowało to ograniczoną podmiotowość osób fizycznych w UE. Z czasem jednak ukształtowała ona ponadnarodowy system, w którym podmiotami praw uczyniono także jednostki, starając się zapewnić im stosowną ochronę w sferze społecznej.

Tomasz Holecki

Doświadczenia wybranych państw europejskich w restrukturyzacji regionów monokultury przemysłowej

Restrukturyzacja przemysłów ciężkich, do których zaliczyć należy m.in. górnictwo węgla kamiennego oraz hutnictwo żelaza i stali jest procesem, którego doświadczyły przed Polską kraje Europy Zachodniej. W oparciu o doświadczenia brytyjskie, niemieckie, francuskie czy hiszpańskie można przewidywać ewentualne scenariusze zmian dla regionów porównywalnych ludnościowo czy ekonomicznie. Opracowanie przedstawia doświadczenia

wybranych państw europejskich w restrukturyzacji regionów monokultury przemysłowej w odniesieniu do podobnych problemów Górnego Śląska.

CZĘŚĆ II

PROBLEMATYKA HISTORYCZNO-POLITOLOGICZNA GÓRNEGO ŚLĄSKA

Tomasz Holecki

Spoleczno-gospodarczy charakter Górnego Śląska w oparciu o specyfikę regionalną

Opracowanie przedstawia przemiany gospodarcze jakie dokonały się na obszarze województwa śląskiego w kontekście historycznych oraz społecznych uwarunkowań. Tradycje, doświadczenia polityczne oraz specyficzny światopogląd ludności nie pozostaje bowiem bez wpływu na sposób radzenia sobie w sytuacjach kryzysów ekonomicznych i głębokiej transformacji regionu. Autor koncentruje się na restrukturyzacji regionalnego rynku pracy opartego w znacznej mierze na przestarzałych technologicznie branżach górnictwa węgla kamiennego oraz hutnictwa żelaza i stali.

Ewelina Anderwald

Autonomia Śląska jako temat debaty politycznej w świetle „Polski Zachodniej

„Polska Zachodnia” była najbardziej poczytnym organem prasowym górnośląskiego obozu sanacyjnego. Wyrażała też w pełni poglądy tego ugrupowania, w tym odnoszące się do problematyki ustrojowej. Wiele do powiedzenia miała zwłaszcza na temat perspektyw dalszego trwania autonomii śląskiej w kontekście wprowadzenia konstytucji kwietniowej. Obóz sanacyjny na Górnym Śląsku nie był zwolennikiem utrzymania autonomii tego obszaru. Gdy więc po uchwaleniu konstytucji kwietniowej dalsze trwanie autonomii uzależnione zostało od woli Sejmu zdominowanego przez posłów sanacyjnych, można było sądzić, że odrębność prawna województwa śląskiego zostanie uchylona. Takie stanowisko zajęła też „Polska Zachodnia”. Ostatecznie jednak do zniesienia autonomii nie doszło. Zaważyły na tym przede wszystkim poglądy sanacyjnego wojewody Michała Grażyńskiego, broniącego zalet autonomii.

Lech Krzyżanowski

Bezrobocie na Górnym Śląsku w okresie międzywojennym i sposoby zwalczania tego zjawiska

W okresie międzywojennym problem bezrobocia należał do najpoważniejszych w górnośląskim okręgu przemysłowym. Trudna sytuacja gospodarcza tego obszaru miała swe źródło w decyzjach politycznych, a zwłaszcza wynikała z podziału Górnego Śląska między Polskę i Niemcy w 1922 r. Granica państwowa spowodowała zerwanie dotychczasowych więzi kooperacyjnych między wytwórcą a klientem, a to przyczyniło się do spotęgowania kryzysu. Nie przeciwdziałała temu skutecznie Konwencja Genewska ani działania polityczne podejmowane przez oba państwa. Szczególnie trudna sytuacja gospodarcza charakteryzowała Górny Śląsk w latach kryzysu gospodarczego, dotyczącego

okręg przemysłowy wyjątkowo silnie. Państwo polskie podjęło wówczas wiele działań zmierzających do złagodzenia skutków bezrobocia. Znajdowały one swój wyraz zatrudnianiu w niepełnym wymiarze czasu i zamykaniu miejscowego rynku pracy. Wiele działań w tym zakresie podejmowały też organizacje pozarządowe, zwłaszcza Kościół katolicki.

CZĘŚĆ III

PROBLEMATYKA SPOŁECZNA

Jerzy Hrycaj

Zakaz praktyk ograniczających konkurencję w świetle ustawy z 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów

Przedmiotem niniejszego artykułu jest zagadnienie zakazu praktyk ograniczających konkurencję. W Polsce reguluje je ustawa z 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (o.o.k.k.), a od 1 maja 2004 roku również Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE). Podobieństwo między regulacją w polskiej ustawie, a regulacją zawartą we wspólnotowym prawie konkurencji umożliwiło skoncentrowanie się na tej pierwszej z uwzględnieniem wszakże dorobku doktryny prawa antymonopolowego i wspólnotowych organów ochrony konkurencji.

Zakaz stosowania praktyk ograniczających konkurencję obejmuje względny zakaz antykonkurencyjnych porozumień (art. 6 u.o.k.k.) oraz bezwzględny zakaz nadużywania pozycji dominującej (art. 9 u.o.k.k.). w celu określenia ich zakresu podmiotowego i przedmiotowego dokonano analizy definicji legalnych pojęć „przedsiębiorcy”, „rynku właściwego”, „porozumień” i „pozycji dominującej”; omówiono istotę zakazu antykonkurencyjnych porozumień i wyłączenia spod tego zakazu niektórych ich rodzajów oraz pojęcie nadużywania pozycji dominującej; określono wzajemną relację między art. 6 i art. 9 u.o.k.k., a także stosunek tych przepisów do art. 81 i 82 TWE.

W końcowej części opracowania przedstawiono problematykę jednolitości stosowania prawa konkurencji w obrębie Wspólnoty Europejskiej.

Sławomir Kantyka

Zmiana roli podmiotów w systemie edukacji

Artykuł przedstawia problem zmiany roli podmiotów w systemie edukacji, który współcześnie staje się ważnym instrumentem rozwoju społeczno-gospodarczego. Edukacja powinna znacznie wykraczać poza tradycyjne sformalizowane obszary. Współczesne podejście do problematyki edukacji musi uwzględniać znaczny wzrost znaczenia wiedzy dla rozwoju społeczeństw, a wydatki na edukację traktować jako efektywne inwestycje stymulujące rozwój gospodarczy i społeczny. Zmiany w systemie edukacji polegające na zmianie ról pełnionych przez jego podmioty omówiono w oparciu o dominujące trendy czy tendencje, do których zaliczyć można: decentralizację, zmianę zarządzania i uspołecznienie. Pozytywne efekty można osiągnąć wówczas, gdy wszystkie z wspomnianych tendencji wystąpią równocześnie i będą się wzajemnie uzupełniać.

Joanna Woźniak-Holecka, Barbara Kowalska

Rehabilitacji osób niepełnosprawnych w kontekście działań instytucjonalnych

Zjawisko niepełnosprawności nabiera coraz większej rangi wśród problemów społecznych. Aktualnie za najlepszą formę pomocy osobom niepełnosprawnym uważa się rehabilitację. Celem niniejszej pracy jest przedstawienie działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez powołane do tego celu instytucje państwowe, a także organizacje typu non-profit. Sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych jest bowiem szczególnie silnie uzależniona od funkcjonowania instytucji stworzonych przez państwo oraz struktur społeczeństwa obywatelskiego - organizacji pozarządowych.

Wacław Pluskiewicz

Pacjent i jego godność

W artykule przedstawiono negatywne skutki rozwoju współczesnych nauk medycznych. Są to w szczególności skutki etyczne. Autor omawia problem ludzkiej godności w odniesieniu do pacjenta medycyny. Współczesna medycyna zagraża tej godności zwłaszcza, kiedy agresywna medycyna traktuje pacjenta jako przedmiot, a nie podmiot swych działań.

Józef Jagas

Interdyscyplinarna twórczość naukowa

Przedmiotem artykułu są badania interdyscyplinarne w zakresie twórczości naukowej, jak i badaniach naukowych. Badania interdyscyplinarne opierają się na oglądzie zjawisk ekonomiczno-społecznych z wielu punktów widzenia: ekonomicznego, historycznego, socjologicznego, geograficznego itp. Badania naukowe, jak i twórczość naukowa o charakterze interdyscyplinarnym, w swej istocie są badaniami systemowymi, tzn. opisem, a właściwie zbiorem powiązanych elementów w całość.

Twórczość regionalna jest z natury interdyscyplinarna. Dlatego odnosi się zarówno do nauk historycznych, geograficznych, socjologicznych i nauk ścisłych, a w szczególności fizyki i biologii. Dlatego twórczość Jana Majewskiego została wybrana jako egzemplifikacja podejścia interdyscyplinarnego.